

Brüssel, 19. detsember 2023
(OR. en)

16988/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0443(NLE)

ENER 717
CLIMA 667
TRANS 622
CONSOM 502
IND 708
ECOFIN 1413
FISC 303

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	16892/23 + COR 2
Komisjoni dok nr:	16136/23
Teema:	Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578 selle kohaldamisaja pikendamise osas – Poliitiline kokkulepe – Otsus kasutada vastuvõtmiseks kirjalikku menetlust

Pärast transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu 19. detsembri 2022. aasta istungil (energeetika) poliitilise kokkuleppe saavutamist edastatakse delegatsioonidele lisas nõukogu määruse eelnõu, millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578 seoses selle kohaldamisaja pikendamisega.

Lisas esitatud teksti viimistlevad õiguskeeleekspertid.

Nõukogu otsustas anda loa kasutada kõnealuse määruse vastuvõtmiseks kirjalikku menetlust.

NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/...

[kuupäev],

millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578 seoses selle kohaldamisaja pikendamisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 122 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu määrusega (EL) 2022/2578¹ kehtestatakse ajutine turukorrektsioonimehhanism liidu virtuaalsete kauplemispunktidega seotud ühekuulise kuni aastase tähtajaga tuletisinstrumentidega kauplemiseks antud korralduste jaoks. Turukorrektsioonimehhanismi kohaldatakse seega kõigi kauba tuletisinstrumentide suhtes, millega kaubeldakse reguleeritud turul ja mille alusvara on gaasitehing mõnes liidu virtuaalses kauplemispunktis.
- (2) Turukorrektsioonimehhanism käivitatakse turukorrektsioonisündmuse toimumise korral, st kui ICE Endex B.V. (Madalmaad) avaldatud virtuaalse gaasiplatvormi Title Transfer Facility (edaspidi „TTF“) lähima aegumiskuupäevaga tuletisinstrumenti arveldushind ületab kolmel tööpäeval 180 eurot/MWh ja on võrdlushinnast 35 eurot kõrgem. Määrusega (EL) 2022/2578 kehtestatakse dünaamiline pakkumispäev, mille kohaselt turukorrektsioonisündmuse toimumise korral ei tohi turukorraldajad vastu võtta ja turuosalised esitada tehingukorraldusi nende tuletisinstrumentide kohta, mille hind on 35 eurot/MWh kõrgem kui Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (edaspidi „ACER“) eelmisel päeval avaldatud võrdlushind.

¹ Nõukogu 22. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2578, millega luuakse turukorrektsioonimehhanism liidu kodanike ja majanduse kaitsmiseks ülemäära kõrgete hindade eest (ELT L 335, 29.12.2022, lk 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj>).

- (3) 1. märtsil 2023 avaldatud mõju hindamise aruannetes vastavalt määruse (EL) 2022/2578 artiklile 8 analüüsisid Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (edaspidi „ESMA“) ja ACER mitmeid näitajaid, et hinnata turukorrektsioonimehhanismi mõju alates kõnealuse määruse jõustumisest. ESMA ja ACER jõudsid järeldusele, et turukorrektsioonimehhanismi ei olnud enne aruannete avaldamist käivitatud ning negatiivset mõju varustuskindlusele, liidusisestele gaasivoogudele ja finantsstabiilsusele ei ilmnenu.
- (4) Tuginedes ESMA ja ACERi 1. märtsi 2023. aasta aruannetes analüüsitud näitajatele, laiendas komisjon analüüsi, et hinnata turusuundumusi nimetatud aruannetes analüüsitud ajavahemiku järel. Negatiivset mõju ei ole pärast määruse (EL) 2022/2578 jõustumist tuvastatud ja turukorrektsioonimehhanismi ei ole kunagi käivitatud.
- (5) Sellegipoolest on liidu energiavarustuskindluse tagamisel endiselt tõsiseid raskusi. Olukord gaasiturul on kogu maailmas jätkuvalt väga pingeline. Gaasihinnad on ikkagi märkimisväärselt kõrgemad kui enne kriisi algust Euroopas pärast Venemaa poolt energia relvana kasutamist ja Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, ning see mõjutab vältimatult kogu liidu kodanike ostujõudu ja liidu ettevõtjate konkurentsivõimet.
- (6) Geopoliitilistest riskidest tuleneva turu pingelisuse tagajärg on ka gaasiturul volatiilsus ja see kujutab endast täiendavat riski liidu majandusele. 2023. aasta suvel ja varasügisel täheldatud hinnavolatiilsuse juhtumid, kui hinnad tõusid mõne nädala jooksul rohkem kui 50 %, näitavad, et turud on ikka ebakindlad ja haavatavad isegi suhteliselt väikeste nõudlust ja pakkumist mõjutavate vapustuste suhtes, nagu ilmneb hinnamuutustest pärast selliseid hiljutisi sündmusi nagu streik Austraalia veeldatud maagasi (LNG) rajatistes või Balticconnector katkestus. Lähis-Ida jätkuv kriis kujutab endast täiendavat märkimisväärset geopoliitilist riski, mis võib mõjutada gaasihindu ja -tarneid.

- (7) Üleilmsed gaasiturud on praegu väga pingelised ja tõenäoliselt jäävad selliseks veel mõneks ajaks. LNG ülemaailmne tarnimine on kahel viimasel aastal kasvanud vaid tagasihoidlikult, sest veeldamisvõimsuse lisandumine oli piiratud, suurtes ekspordirajatistes esines seisakuid ja veeldamistehaste sisendgaasiga varustus vähenes. Uut veeldamisvõimsust peaks märkimisväärselt kasutusele tulema alles 2025. aasta jooksul. Seega on turu tasakaal lähitulevikus eeldatavasti jätkuvalt ebakindel.
- (8) Venemaa torugaasiimpordi märkimisväärse vähenemise tõttu viimase aasta jooksul on gaasitarned liitu võrreldes kriisieelse olukorraga märkimisväärselt väiksemad. Gaasiimpordi praeguse taseme juures peaks liit saama 2023. aastal Venemaalt ligikaudu 20 miljardit kuupmeetrit torugaasi, mis on ligikaudu 110 miljardit kuupmeetrit vähem kui 2021. aastal. Seetõttu püsib tõsine oht, et lähiajal tekib liidus gaasipuudus. Arvestades praegusi pingelisi turutingimusi, võivad hinnad taas tõusta ettearvamatute sündmuste ja ootamatute šokkide tõttu, nagu LNG nõudluse taastumine Aasias, mis võib vähendada gaasi kättesaadavust üleilmsel gaasiturul; äärmuslikud ilmastikuolud, mis võivad mõjutada hüdroenergia salvestamist ja tuumaenergia tootmist, mistõttu tuleb suurendada gaasipõhist elektritootmist; ning tulevased võimalikud gaasitarnehäired, sealhulgas Venemaalt pärit gaasi impordi täielik peatamine, ja elutähtsa taristu häired, nagu 2022. aasta septembris Nord Stream 1 torujuhtme vastu suunatud sabotaažiaktid ja 2023. aasta oktoobris esinenud Balticconnector torujuhtme katkestus.
- (9) Kogu liidus on endiselt suur energiapuuduse oht ja kõrged energiahinnad. Gaasi hinnatase võib negatiivselt mõjutada liidu majanduslikku olukorda, liidu tööstuse konkurentsivõimet ja liidu kodanike ostujõudu.

- (10) Nendes tingimustes, eelkõige olukorras, kus esineb mitu geopoliitilist riski, mis võivad mõjutada gaasihindu, võib gaasinappuse hirm põhjustada märkimisväärsed reaktsioone, millel võivad olla tõsised tagajärjed gaasihindadele. Arvestades praegusi pakkumise ja nõudluse probleeme, võib isegi mõõdukatel häiretel olla gaasihindadele väga suur mõju ning need võivad põhjustada majandusele ja liidu kodanikele tõsist ja püsivat kahju.
- (11) Kriisi haripunktis reageeris liit jõuliselt ja koordineeritult, et kaitsta oma kodanikke ja majandust ülemäära kõrgete hindade eest ning tagada, et gaasivood jõuaksid üle piiri kõigi gaasi vajavate tarbijateni, sealhulgas gaasinappuse korral. Liidu reageerimine vastavalt komisjoni 18. mai 2022. aasta teatise välja kuulutatud kavale „REPowerEU“ ja sellele järgnevad algatused, sealhulgas määruses (EL) 2022/2578 sätestatud meetmed, on aidanud olukorda parandada. Kui nende meetmete kohaldamine lõpetatakse, oleks liidu seni saavutatud stabiilne, kuid habras olukord ohus ning vastupanuvõime tõenäolistele tulevastele sündmustele ja ootamatutele šokkidele halveneks.
- (12) Kuna liit on ühtne turg ja Madalmaade TTFi peetakse tavaliselt Euroopa gaasiturgudel nii-öelda standardseks hinnakujunduse lähtealuseks, oleksid kõrgetel gaasihindadel TTFiga seotud tuletisinstrumentidele tõsised tagajärjed kõigis liikmesriikides, kuigi sõltuvalt liikmesriigist võib-olla erineval määral. Määruse (EL) 2022/2578 kohaldamisaja pikendamine peaks hõlmama ka kõigi muude virtuaalsete kauplemispunktidega seotud tuletisinstrumente liidus, et vältida võimalikku üleminekut kauplemisele muude virtuaalsete kauplemispunktidega seotud tuletisinstrumentidega, mis võivad põhjustada moonutusi liidu energia- või finantsturgudel. Turukorrektsioonimehhanism tugevdab liidu solidaarsust ja hoiab ära ülemäära kõrged gaasihinnad, mis on paljude liikmesriikide jaoks isegi lühiajaliselt jätkusuutmatud. Turukorrektsioonimehhanism võib aidata liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus tagada, et kõigi liikmesriikide gaasitarneettevõtjad saavad osta gaasi mõistliku hinnaga.

- (13) Võttes arvesse asjaolu, et määruse (EL) 2022/2578 kohaldamine lõpeb 31. jaanuaril 2024, on selle kohaldamisaja pikendamine liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus erakorraline meede, mis võimaldab reageerida energiavarustuses tekkinud püsivatele tõsistele raskustele, millega kaasneb vahetu kriisi oht ja ülemäära kõrged hinnad.
- (14) Lisaks on määruse (EL) 2022/2578 kohaldamisaja pikendamine kooskõlas kavaga „REPowerEU“, mille eesmärk on kaitsta liidu kodanikke ja liidu majandust ülemäära kõrgete hindade ja energiavarustuse nappuse eest.
- (15) Käesolev määrus peaks jõustuma 1. veebruaril 2024, et tagada pidev kaitse ülemäära kõrgete hindade eest kogu 2023.–2024. aasta talve jooksul.
- (16) Pikendamine peaks olema ajutine ja jääma jõusse 31. jaanuarini 2025. See on vajalik ja proportsionaalne liidu gaasivarustuskindlust ja gaasihindu mõjutavate tõsiste raskuste ja riskide püsiva laadi ning praeguse olukorra ebakindluse tõttu.
- (17) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (18) Seepärast tuleks määrust (EL) 2022/2578 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) 2022/2578 muutmine

Määruse (EL) 2022/2578 artikli 12 lõike 1 teine lause asendatakse järgmisega:

„Seda kohaldatakse kuni 31. jaanuarini 2025.“

Artikkel 2

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub 1. veebruaril 2024.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

[koht], ... [kuupäev]

Nõukogu nimel

eesistuja